

Informacja prasowa, 07.07.2021 r.

Nikt nie jest zbyt młody, aby działać na rzecz niemarnowania żywności

Potrzeba szerszej edukacji w szkołach

Marnowanie żywności to poważny problem, który ma swoje konsekwencje zarówno ekonomiczne, jak i środowiskowe. W Polsce do kosza trafia blisko 5 mln ton, z czego za 3 mln ton odpowiedzialni jesteśmy my w naszych domach. Jak w tej sytuacji uczyć dzieci niemarnowania jedzenia i właściwych zachowań, by w przyszłości oszczędniej niż my gospodarowały żywnością? Jak podkreślają eksperci Instytutu Ochrony Środowiska - Państwowego Instytutu Badawczego warto rozwijać u dzieci tę wrażliwość na otaczającą rzeczywistość jak najwcześniej, ponieważ to kompetencja przyszłości, decydująca o losie naszej planety. Nikt nie jest zbyt młody, aby działać na rzecz niemarnowania żywności i środowiska.

Przed nami wszystkimi, rodzicami i pedagogami stoi ogromne wyzwanie, ponieważ kształtujemy świadomość młodszych pokoleń, w tym szacunek do środowiska. Dlatego tak ważne jest zdanie sobie sprawy, że „przykład idzie z góry” i to my powinniśmy wskazywać dzieciom właściwe postępowanie z żywnością.

Tymczasem jak wynika z przeprowadzonych badań w ramach projektu PROM przez Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego, jako konsumenci kupujemy i gromadzimy za dużo oraz nie planujemy posiłków i zakupów. Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy podaje, że w samej Polsce w każdej sekundzie przez cały rok wyrzucane do kosza są blisko 153 kilogramy żywności w całym łańcuchu żywnościowym, a więc począwszy od producentów, poprzez dystrybucję, gastronomię, na konsumentach kończąc. Za 92 kg z tej sumy odpowiadamy my konsumenci, co w przeliczeniu np. na chleb daje aż 184 bochenki. Problem jest więc poważny.

Wyniki badań jasno pokazują, jak ważna jest nasza odpowiedzialność w domach na co dzień, a co za tym idzie, świadomość tego, że niewielkim wysiłkiem możemy ograniczyć marnowanie jedzenia. Jako dorośli musimy zwracać uwagę na to, by sami ograniczać wyrzucanie żywności, z korzyścią dla nas samych, ale przede wszystkim dla naszych dzieci i przyszłych pokoleń, by zostawić planetę po sobie w stanie nie gorszym niż obecny. W tę edukację warto zaangażować dzieci i zainwestować tym samym we wspólnie spędzony czas. Wiedzę dotyczącą właściwego gospodarowania żywnością możemy przekazywać najmłodszym podczas wykonywania codziennych obowiązków, czy też w czasie nauki oraz

zabawy. Niezwykle istotne jest pokazanie dzieciom, że najbardziej pro środowiskowe mogą być ich codzienne, racjonalne decyzje.

Możemy zacząć od zaangażowania dzieci w robienie wspólnej listy posiłków i odpowiednio do niej dobranej listy zakupów. Pokażmy jakie produkty są potrzebne by powstała np. domowa pizza czy spaghetti. Robiąc zaś zakupy wytłumaczmy, że do koszyka wkładamy wyłącznie to, co znajduje się na liście, a na zakupy nie chodzimy głodni. W sklepie możemy uczyć dzieci rozpoznawać warzywa i owoce i rozmawiać o tym w jaki sposób rosną i skąd pochodzą, wybierać też niekoniecznie idealne jabłka czy samotne banany. Sprawdzajmy etykiety i terminy ważności kupowanych produktów. Przy okazji nauczmy dzieci odpowiedniego układania produktów w szafkach, w lodówce w taki sposób, by te, które trzeba szybko zużyć, były pod ręką. Wspólny czas spędzony w kuchni na przygotowywaniu posiłków może być też świetną nauką dla dzieci odnośnie wykorzystywania poszczególnych produktów spożywczych. Uczmy najmłodszych jak obierać warzywa tak, by jak najmniej się marnowało, czym zastępować brakujące produkty, czy jak zużyć to, co nam zostało, do przyrządzenia kolejnego dania. Pokażmy, że z nieidealnych warzyw i owoców można zrobić pyszny koktajl. Kiedy zostanie nam za dużo żywności zamroźmy ją lub podzielmy się z rodziną, czy sąsiadami - pokażmy dziecku, że warto to robić.

Problem marnowania żywności dotyczy też polskich szkół. Badania firmy Venturis HoReCa wskazują, że w niektórych szkolnych stołówkach może marnować się nawet połowa przygotowanych posiłków. Przyczyn jest kilka, to m.in. nadprodukcja, niedostosowanie menu do gustów dzieci, nieodpowiednia jakość przygotowywanych posiłków, normy żywieniowe. Równoważenie kwestii poprawy jakości posiłków z jednoczesną analizą ilościową i lepszym planowaniem ma zatem kluczowe znaczenie dla ograniczenia skali marnowania żywności w placówkach edukacyjnych.

Równie ważną kwestią jest też konkretna edukacja w zakresie niemarnowania żywności, prowadzona dla dzieci w szkołach i przedszkolach. Warto by podczas dedykowanych lekcji czy warsztatów dorośli postarali się przekazywać informacje w sposób ciekawy, zrozumiały i angażujący, który aktywizuje dzieci do działania. W Polsce dzięki inicjatywie Banków Żywności w niektórych szkołach powstają tzw. Szkolne Kluby Niemarnowania, zajmujące się tematem segregacji odpadów, niemarnowaniem zasobów, w tym wody, energii czy jedzenia. Edukatorzy Banków Żywności chętnie prowadzą takie warsztaty dla dzieci. Często poruszają specjalistyczne zagadnienia, ale podane w przystępny sposób. Pomocne są wszelkiego rodzaju opowiadania, metafory, skojarzenia, a także aktywizacja poprzez konkretne działania. Często to dzieci w szkołach właśnie na takich specjalnych lekcjach dowiadują się, że w ślad za naszym wyrzuconym jednym jabłkiem, czy marchewką uruchamia się również łańcuch innych strat: ekonomicznych, środowiskowych i społecznych.

Sama szkoła też może stać się miejscem ograniczania marnowania żywności. Ile szkół, tyle pomysłów. Jedne stawiają na edukacyjne treści w formie plakatów na stołówkach zachęcając do ograniczania marnowania żywności, inne z kolei tworzą specjalne miejsca gdzie można pozostawić niechcianą kanapkę, z której skorzysta akurat ktoś, kto tego śniadania nie ma. W Europie za przykład może posłużyć Dania. Dzieci w szkołach podstawowych na wzór kulinarnej podstawówki często pomagają i gotują same, w szkolnej kuchni. Dzięki temu lepiej gospodarują żywnością. Ponadto dzieci uczą się w szkołach rozpoznawać dzikie rośliny z pomocą przewodników, którzy na co dzień są pracownikami parków narodowych. To pozwala im rozwinąć większą świadomość na temat środowiska, a także pochodzenia żywności. Mając tę wiedzę rodzi się w nich większy szacunek dla natury. W Dani istnieją też tzw. wolne szkoły, które wyróżnia sposób nauczania i tematyka zajęć. Obok podstawowych przedmiotów uczą się także takich, które pozwolą im lepiej zrozumieć i szanować przyrodę np. rolnictwa miejskiego, prac ręcznych oraz domowego recyklingu.

Niezwykle cieszą podejmowane inicjatywy w polskich szkołach, których zadaniem jest rozbudzić w młodych ludziach zainteresowanie środowiskiem, bo to prowadzi do wielu proekologicznych działań, chociażby takich jak niemarnowanie żywności. Edukacja klimatyczna powinna być dziś priorytetem. Młodzi ludzie powinni mieć świadomość tego jak nasze wybory, których codziennie dokonujemy i nasze nawyki wpływają na przyszłość planety i jakie rodzą konsekwencje. Jednak pojedyncze lekcje czy warsztaty to wciąż za mało. Potrzebne jest dodanie tego zagadnienia do podstawy programowej nauczania w szkołach. Eksperti IOŚ-PIB mają nadzieję, że zmiana rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych z czerwca 2020, zgodnie z którym ochrona klimatu powinna stanowić jeden z tematów lekcji wychowawczych, jest początkiem większych zmian w tym zakresie.

***

Instytut Ochrony Środowiska

Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) jest instytutem resortowym, nadzorowanym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie naukowych podstaw ochrony środowiska, dostarczanie wiedzy administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotom gospodarczym, a także podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa. Wyniki prac Instytutu wykorzystywane są również w bieżącej działalności Ministerstwa Klimatu i Środowiska do wypełniania międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony powietrza, wód, przyrody i klimatu, co niewątpliwie buduje markę Instytutu jako wiodącej jednostki naukowo-badawczej.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Kontakt dla mediów:

IOŚ-PIB

Agnieszka Stangreciak

mail: agnieszka.stangreciak@ios.edu.pl

tel: +48 509 745 222

Agencja PR SOLSKI COMMUNICATIONS

Magdalena Bryksa-Szymańczak

mail: mszymanczak@solskipr.pl

tel: +48 881 633 639

PROGRAM RACJONALIZACJI I OGRANICZENIA
MARNOTRAWSTWA ŻYWNOCI

ul. Krucza 5/11d

00-548 Warszawa

Instytut Ochrony Środowiska PIB